

HCS D

Human capital and social
development.

2024 – volume 8, issue 2

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali.

2024 – 8-jild, 2-son

www.hcsd.samdu.uz

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI**

**Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali
Journal Human capital and social development
Журнал Человеческий капитал и социально-развитие
Jurnali**

8-jild, 2-son (Aprel) 2024.

Jurnal 2021-yilda tashkil topgan.

Davriyligi: har ikki oyda

Davriy nashirning rasmiy nomi: “Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish”-“Human capital and social development”-“Человеческий капитал и социальное развития” O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 19.05.2021 sanada berilgan №1179 guvohnomasi bilan ro‘yhatdan o‘tgan.

Junal: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023 yil 30 noyabrda 342/3-son qarori bilan tasdiqlangan Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) Ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yhatiga kiritilgan.

Jurnal asoschilari: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla tarqqiyotini boshqarish instituti.

Nashr etuvchi: SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi.

Xalqaro indeksi: ISSN 3030-3672

Tahririyat telefoni: +998 (94) 283 56 78, +998 (90) 502 13 03

Pochta manzili: 140104, Samarqand shahar., Universitet xiyoboni, 4

Web-sayt: www.hcsd.samdu.uz.

E-mail: ikromnasimov2020@gmail.com

**«INSON KAPITALI VA IJTIMOIIY RIVOJLANISH»
«HUMAN CAPITAL AND SOCIAL DEVELOPMENT»
«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ»
JURNALI**

Bosh muharrir: t.f.d., prof. Xalmuradov Rustam Ibragimovich

Bosh muharrir o‘rinbosari: f-m.f.n., dots. Xushvaqtoy Hakim Abdilhakovich

Kotib: PhD., dots., Korjavova Xurshida Abdulmalikovna

Texnik muharrir: assistent., Rabbimov Muxriddin Musoqul o‘g‘li

TAHRIRIYAT KENGASHI

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. Abdurahmonov Qalandar Xodjayivech

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. G‘ulomov Saidaxror Saidaxmedovich

i.f.d., prof. Нехода Евгения Владимировна (Россия)

i.f.d., prof. Xolmo‘minov Shayzoq Rahmatovich (TDIU)

i.f.d., prof. Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich (SamISI)

i.f.d., prof. Muxammedov Murod Muxammedovich (SamISI)

i.f.d., prof. Arabov Nurali Uralovich (SamDU)

i.f.d., prof. Safarov Baxodirxon Shaxriyrovich (SamDU)

i.f.d., prof. Nasimov Dilmurod Abdulloyevich (SamDU)

i.f.n., prof. Aslanova Dilbar Xasanovna (SamISI)

PhD, dots. Djurakulov Shoxrux Davronovich (SamDU)

i.f.n., dots. Yuldashev Shamsiddin Qiyomiddinovich (SamDU)

i.f.n., dots. Nizamov Axtam Numonovich (SamDU)

i.f.n., dots. Bozorov Berdimurod Ulug‘murodovich (SamDU)

i.f.n., dots. Boboqulov Bahromqul Mamatkulovich (SamDU)

i.f.n., dots. Kushatov Rustam Xaydarovich (SamDU)

i.f.n., dots. Porsayev Ganidjan Muxamedovich (SamDU)

i.f.n., dots. Alibekova Saodat Lapasovna (SamDU)

PhD, dots. Nasimov Ikrom Xusanovich (SamDU)

PhD, dots. Ernazarov Ortiq Eshnazarovich (SamDU)

PhD, dots. Ulug‘murodova Nodira Berdimuradovna (SamDU)

PhD, dots. Sharifov Shuhrat Saidahmadovich (SamDU)

PhD, dots. Maxmudova Mohinur Ravshanbekovna (SamDU)

PhD, dots. Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o‘g‘li (SamDU)

SAVDO XIZMATLARI SOHASIDA RAQAMLASHTIRISH VA UNING ASOSIY YO'NALISHLARI HAMDA ISTIQBOLLARI.

S.A.Maxmudov

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Samarqand,
O'zbekiston

OPEN ACCESS
HCSD

Correspondence

Maxmudov Sirojiddin Abdullayevich
Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti "Raqamli iqtisodiyot" kafedrası 1-bosqich tayanch doktoranti
E-mail: sirojiddinmahmudov@gmail.com
Tel: +998-93-703-46-48

Received: 22 March 2024

Revised: 28 March 2024

Accepted: 16 April 2024

Published: 30 April 2024

Funding source for publication:
Samarkand State University.

Publisher's Note: HCSD stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: Journal Human capital and social development © 2 by Samarkand State University is licensed <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Annatatsiya: Ushbu maqolada muallif tamonidan hozirgi davrda Raqamlashtirish ommaviy tendensiya sifatida dunyo mamlakatlari milliy iqtisodiyotining barcha sohalariga tobora chuqurroq kirib bormoqda. U barcha axborotlarni virtual maydonga ko'chirish, shuningdek, asosiy quroli onlayn-maydon bo'lgan yangi biznes modelni shakllantirish imkonini beradi.

Kalit so'zi: Raqamlashtirish, raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt onlayn-savdo, raqamlashtirish yo'nalishlari, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ В СФЕРЕ ТОРГОВЫХ УСЛУГ, ЕЕ ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ.

Аннотация: В данной статье, с точки зрения автора, Цифровизация как массовая тенденция все глубже проникает во все сферы народного хозяйства стран мира. Он позволяет перенести всю информацию в виртуальное пространство, а также создать новую бизнес-модель, главным оружием которой является интернет-пространство

Ключевые слова: Цифровизация, цифровая трансформация, искусственный интеллект, интернет-коммерция, тенденции цифровизации, технологии виртуальной и дополненной реальности.

DIGITALIZATION IN THE FIELD OF TRADE SERVICES AND ITS MAIN DIRECTIONS AND PROSPECTS.

Abstract: This article highlights the fact that digitalization in modern times is increasingly entering all sectors of the national economy of the world as a public trend. It allows you to transfer all your information to a virtual arena, as well as to form a new business model whose main weapon is the onlayn.

Keyword: Digitalization, digital transformation, artificial intelligence, Onlayn commerce, digitalization directions, virtual and extended reality technologies

Kirish. Jahon xo'jaligi taraqqiyotining yuqori sur'atlari iqtisodiy faoliyatning barcha sohalariga raqamli texnologiyalarning jadal kirib borishi bilan bog'liq. Bu esa dunyoning turli mamlakatlardagi an'anaviy iqtisodiy va ijtimoiy tuzilmalarning o'zgarishi uchun zamin yaratmoqda. Raqamlashtirish jarayoni ijtimoiy, iqtisodiy va tashkiliy jarayonlarni, texnologiyalarni, tovarlar va xizmatlarning iste'molchilari, sotuvchilari va yetkazib beruvchilar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik usullarini o'zgartirmoqda. Boshqa tomondan, u hozirgi islohotlarning asosi bo'lgan aholi turmushining yuqori sifatini ta'minlamoqda. Bu ayniqsa, koronavirus pandemiyasidan so'ng dunyo xalqlarining odatiy turmush tarziga o'z tuzatishlarini kiritayotgan hozirgi paytda o'ta dolzarb hisoblanadi.

So'nggi yillarda mamlakatimizda iqtisodiyotni raqamlashtirishga, xususan savdo sohasiga raqamli texnologiyalarni joriy etishga e'tibor kuchaydi. Bu borada bir qator maqsadli chora-tadbirlar amalga oshirilib, muayyan amaliy natijalarga erishildi. Natijada, 2021 yilda "raqamli iqtisodiyotning mamlakat yalpi ichki mahsulotidagi ulushi 2,6 foizga, elektron tijoratning yalpi chakana savdo aylanmasidagi ulushi esa, 2,4 foizga" yetishi ta'minlandi.

Raqamlashtirish ommaviy tendensiya sifatida dunyo mamlakatlari milliy iqtisodiyotining barcha sohalariga tobora chuqurroq kirib bormoqda. U barcha axborotlarni virtual maydonga ko'chirish, shuningdek, asosiy quroli onlayn-maydon bo'lgan yangi biznes modelni shakllantirish imkonini beradi hamda ombor va savdo maydonlarining qisqarishi evaziga korxona xarajatlarini kamaytiradi. Demak, iste'mol narxlarining pasayishi va aholi turmush

farovonligini yuksaltirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Mutaxassislarning fikriga ko'ra, yangi biznes model tovar va xizmatlar ishlab chiqaruvchilarning mijozlar, yetkazib beruvchilar hamda davlat idoralari bilan o'zaro hamkorlik mexanizmini to'liq o'zgartiradi. Bu esa ilmiy tadqiqotchilar oldiga yangidan-yangi vazifalarni qo'yadi.[1]

Nazariy tadqiqotlar raqamlashtirish jarayoni iqtisodiyotning turli tarmoqlari va sohalarida turlicha kechishini ko'rsatdi. Jumladan, chakana savdo sohasi boshqa sohalarga nisbatan innovatsiyalarni tezda qabul qilish va o'z faoliyatida faol qo'llashga moslashgan. Bu raqamli texnologiyalar bilan bog'liq qarorlarning tashkiliy jarayonlarda tez moslashish imkoniyati bilan izohlanadi. Sanoatda esa, raqamlashtirishga oid qarorlarni amalga oshirish zamonaviy asbob-uskunalarni keng qo'llashni talab etadi va bu asosiy vositalarning yangilanishiga nisbatan qisqaroq vaqt oralig'ida amalga oshiriladi. Biroq, raqamlashtirish korxonalari uchun jozibali hisoblanadi, chunki u faoliyatni virtual muhitga to'liq yoki qisman ko'chirish hisobiga raqobat ustunligini, demak, ko'proq foyda olish imkonini beradi. Shu bilan birga, malakali mutaxassislarni qayerda yashashidan qat'iy nazar, jalb qilish imkoni paydo bo'ladi.[2]

Biznesni yangi texnologik asosda tashkil qilish axborotdan umumiy ishlab chiqarish omili sifatida foydalanishni taqozo etadi. Biznesni tashkil qilishning bu shakli axborot resurslari orqali ro'y beradigan raqobatning yangi shakllarini, o'ziga xos raqobat muhitini yaratadi. Ushbu muhitga moslashish zarurati onlayn-savdo sohasining rivojlanishi tashkiliy, texnik va texnologik, huquqiy va marketing masalalarini yangicha hal

qilishni talab etadi. Bu birinchi navbatda korxonaning axborot-tahliliy (ma'lumotlarni qidirish, saqlash va taqdim etish, statistik tahlil qilish va tarqatish) faoliyatini yanada jonlantirishni o'tkir zaruratga aylantiradi.[5]

Onlayn-savdo xizmatlari bilan bog'liq barcha ilmiy-nazariy izlanishlar, jumladan biz tanlagan mavzu ham, avvalo, "raqamlashtirish" tushunchasi bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli ushbu tushunchaga qisqacha to'xtalib o'tishni lozim topdik.

Iqtisodiy adabiyotlarda "raqamlashtirish" tushunchasiga ko'plab mualliflar tomonidan turlicha talqinlar ilgari surilganligi bugungi kunda mazkur yo'nalishdagi ilmiy tadqiqotlarning o'ta dolzarbligidan dalolat beradi.[3]

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Nazariy izlanishlar shuni ko'rsatdiki, "raqamlashtirish" ayrim manbalarda jarayon sifatida talqin qilingan. Masalan, M.N.Rudenko va Yu.I.Gribanovlarning fikriga ko'ra, "raqamlashtirish – bu barcha axborot resurslarini raqamlashtirish hamda avtomatlashtirish vositalaridan foydalangan holda har qanday boshqaruv ta'siri uchun ko'zlangan va kafolatlangan natijaga erishish maqsadida o'zaro hamkorlikning tarmoq platformalarini shakllantirishga qaratilgan jarayondir".

Bizning nazarimizda, ushbu yondashu–vga ayrim kamchiliklar xos. Masalan, "raqamlashtirish"ni faqat tarmoq platformalarini shakllantiruvchi jarayon sifatida qarash noto'g'ri. Sababi u boshqaruv, korporativ madaniyat, tashqi aloqalarga yondashuvlardagi fundamental o'zgarishlarni ham nazarda tutadi.

Vatanimiz iqtisodchi olimlari S.S.Gulyamov, R.X.Ergashev, S.N.Hamrayevalarning ta'kidlashicha, "raqamlashtirish bu – raqamli shaklda yangi mahsulotlar yaratishdir". Nazarimizda ushbu ta'rifda "raqamlashtirish" tushunchasi ancha tor doirada qaralgan bo'lib, u raqamli mahsulot ishlab chiqarish jarayoni bilan aynanlashtirilgan. Biz ushbu fikrni noto'g'ri deb topdik, chunki "raqamlashtirish" tushunchasi, bizningcha, faqat raqamli mahsulotlarni ishlab chiqarish bilan chegaralanmaydi. Balki u birinchi galda oldi-sotdi jarayonida tomonlar (sotuvchi va xaridor) o'rtasida yuzaga keladigan o'zaro munosabatlarni, shuningdek, sodir bo'ladigan jarayonlarni ham o'z ichiga qamrab oladi.

Nazariy tadqiqot jarayonida "raqamlashtirish" tushunchasiga berilgan mualliflik ta'riflarni tahlil qildik va ulardan ayrimlarini 1.1-jadvalda keltirdik.

Amalga oshirilgan tahlil natijasida (M.Gobble)lar raqamli texnologiyalar va barcha ta'riflar tarkibida axborotlardan foydalanish jarayoni "raqamlashtirish"ning yagona, uning sifatida ta'riflaydi. Darhaqiqat, mohiyatini atroflicha o'zida aks "raqamlashtirish" tushunchasi

1.1-jadval

"Raqamlashtirish" tushunchasiga berilgan mualliflik ta'riflari*

Muallif	Ta'rif mazmuni	Manba
Xagberg J.	«analog»dan «raqamli»ga o'tishni (masalan, naqd puldan elektron to'lovlariga o'tishni) va qiymat yaratish shakllarini osonlashtirishni anglatadi.	Hagberg, J., Sundstrom, M., Egels-Zandén, N.: The digitalization of retailing: an exploratory framework. Int. J. Retail Distrib. Manag. 44(7), 694–712 (2016)
Klerk J.	daromad yaratish, biznesni yaxshilash, biznes jarayonlarini o'zgartirish va raqamli biznes uchun muhit yaratish maqsadida raqamli texnologiyalar va axborotlardan foydalanish.	Clerck, J.: Digitalization, Digital Transformation: The Differences. i-SCOOP (2017)
Gobbl M.	yangi yo'llar bilan qiymat yaratish va to'plash uchun raqamli texnologiyalar hamda raqamli axborotlardan foydalanishni anglatadi.	Gobble, M.: Digitalization, digitization, and innovation. Res. Technol. Manag. 61(4), 56–59 (2018)
Butenko Ye. D.	iqtisodiyot va uning tarmoqlari rivojlanishning muhim yo'nalishi bo'lib, u iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirishning omiliga aylanishi yoki tubdan yangi tarmoqlarni yaratish uchun platforma vazifasini bajarishi mumkin.	Бутенко, Е.Д. Цифровизация регионов как часть цифровизации страны / Е.Д. Бутенко // Научные труды Северо-Западного института управления РАНХиГС. – 2022. – Т. 13, № 5(57). – С. 19-25.
Gadeskiy V.G.	Axborotlashish va kompyuterlashish o'niga kelgan dunyo taraqqiyotining yangi trendi.	Гадецкий, В.Г. Особенности цифровизации на муниципальном уровне // Вестник ГГУ. – 2020. – № 5. – С. 23-30.
Gerasimova T.A.	boshqaruv qarorlari va ko'rsatilayotgan xizmatlar samaradorligini oshirish maqsadida zamonaviy tizimlar, texnologiyalar va vositalarni yaratish va qo'llash.	Герасимова Т. А., Москвитина Н. В. Содержание понятий "цифровая экономика" и "цифровизация в сфере государственного управления" // Социальная реальность виртуального пространства. – 2019. – С. 310-315.
Gulyamov S.S., Ergashev R.X., Hamrayeva S.N.	bu – raqamli shaklda yangi mahsulot yaratishdir.	Гулямов С.С., Эргашев Р.Х., Хамраева С.Н. Рақамли иқтисодиёт. Ўқув қўлланма. – Т.: "Иқтисод-Молия" нашриёти, 2020. – 367 б.
Bobanazarova J.X., Nimatov I.A.	bu bizning fikrlash tarzimiz, harakatimiz, atrof-muhit va bir-birimiz bilan aloqa qilishimizning paradigmali o'zgarishi.	Бобаназарова Ж.Х., Ниматов И.А. Рақамли иқтисодиёт ривожланишининг ўзига хос хусусиятлари // "Иқтисодийот va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 6, noyabr-dekabr, 2021 yil

*Muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan.

ettiruvchi ta'rifi mavjud emas degan mualliflarning turlicha qarashlari va xulosaga keldik. Masalan, Ye.D.Butenko yondoshuvlariga bog'liq holda turlicha raqamlashtirishni raqamli iqtisodiyotning talqin qilinishi mumkin. Biroq, ushbu asosi sifatida ko'rsatsa, T.A.Gerasimova muhim tushuncha qanday talqin uni hayot faoliyatining barcha sohalariga qilinishidan qat'iy nazar, shuni aniq texnologiyalarni joriy etish jarayoni ta'kidlash mumkinki, eng avvalo, sifatida ifodalaydi. V.G.Gadeskiy raqamlashtirish zamonaviy dunyoning, raqamlashtirishni jamiyatning rivojlanish uning tarkibidagi iqtisodiy hayotning bosqichi bilan bir darajaga qo'ygan ajralmas tarkibiy qismi, yaxlit mustaqil bo'lsa, J.Klerk (J.Clerck) va M.Globl bo'lagi hisoblanadi. U inson hayotining

barcha sohalarini, iqtisodiyot va maqsadida eng yangi tizim va biznesdan tortib, to ta'lim va texnologiyalarni yaratish va qo'llash meditsinagacha qamrab oladi. jarayonidir. Ushbu yondashuvning Raqamlashtirish biznes-jarayonlarni afzalligi shundaki, u boshqa mavjud takomillashtiradi, samaraliroq va ta'riflardan farqli o'laroq, o'zida nafaqat qulayroq qiladi, tezlashtiradi, ishlab zamonaviy uskunalar yoki dasturiy chiqarish hamda muomala xarajatlarini ta'minotni o'rnatish, balki boshqaruv, keskin qisqartiradi, aholining iste'mol korporativ madaniyat, tashqi aloqalarga sarflarini tejab, bo'sh vaqtini yondashuvlardagi fundamental ko'paytiradi, uning turmush darajasini o'zgarishlarni ham nazarda tutadi. yuksaltiradi. Masalan, raqamli Natijada, har bir ishchining mehnat texnologiyalar orqali onlayn unumdorligi hamda mijozlarning tranzaksiyalar tez hamda qulay amalga qoniqish darajasi ortadi, korxona esa oshiriladi, iqtisodiyot sohasida cheksiz ilg'or va zamonaviy tashkilot sifatida ko'p muloqotlar butun dunyo bo'ylab rivojlanadi, uning faoliyati hajm jihatdan olib boriladi, shuningdek, dunyoning kengayib, sifat jihatdan istalgan nuqtasidan turib ta'lim, takomillashadi.[3]

meditsina va boshqa turdagi xizmatlar Raqamlashtirish jarayonining ko'rsatiladi. Umuman olganda, muhim afzalliklaridan yana biri – bu raqamlashtirish nafaqat texnologiya va hududlar o'rtasidagi raqamli innovatsiyalar, balki insoniyat uzilishlarning bartaraf qilinishi, chekka taraqqiyotidagi yangi davrdir. U hududlar uchun ham xizmat ko'rsatish hayotimizni, iqtisodiyotimizni va sohasida katta imkoniyatlarning ochilishi turmush tarzimizni tubdan hisoblanadi. o'zgartirmoqda, ijtimoiy-iqtisodiy Raqamli transformatsiyaning taraqqiyotning yangidan yangi afzalliklari xususida fikr yuritar ekanmiz, sahifalarini ochib bermoqda.[6] shuni ta'kidlash kerakki, u korxona va tashkilotlar faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ishlab chiqarish xarajatlari miqdorini va mahsulot tannarxini pasaytirish hamda daromad olishning yangi manbalarini topish imkonini beradi. Bundan tashqari, tovar va xizmatlarni targ'ib qilishning qo'shimcha vositalarini asosiy faoliyatga tadbiq etish orqali mijozlar bazasi kengayadi.[8]

Tadqiqot metodologiyasi.

Mazkur muammoni tadqiqotining bir qator usullardan foydalanish asosida o'rganilgan, jumladan, asosan xorijiy tajribalarni monografik tahlillar natijalarini monografik tadqiqot, analiz va sintez, tizimli tahlil kabi iqtisodiy usullar asosida o'rganilib chiqildi.

Tahlil va natijalar. Yuqoridagi keltirilgan turli mualliflik talqinlarini tahlil qilish asosida o'zimizning ta'rifni shakllantirishga urinib ko'rdik. Bizningcha, **raqamlashtirish** – bu zamonaviy iqtisodiyot taraqqiyotining muhim omili bo'lib, raqamli texnologiyalarni inson hayotining barcha jabhalariga joriy etish, jumladan xizmatlar samaradorligini oshirish

Yuqorida ta'kidlaganimizdek, O'zbekistonda hozirgi zamon talablaridan kelib chiqib, axborot texnologiyalarini rivojlantirish muammolariga jiddiy e'tibor qaratilmoqda. Bu esa, savdo xizmatlarini raqamlashtirish tendensiyasining jadallashuviga, milliy onlayn-savdo xizmatlari bozorining mavjud

salohiyatidan yanada kengroq foydalanish uchun turtki berdi. Onlayn-savdo xizmatlarining o'ziga xosligi ushbu faoliyatning yangi shakllari, yangi tovar va yangi xizmat turlarining paydo bo'lishiga ehtiyoj yaratdi. So'ngi yillarda, potensial va real xaridorlar e'tiborini tovarlar va xizmatlarga tortish, xaridni amalga oshirish uchun undash, virtual makonda oldi-sotdi jarayonini tashkil etish va boshqarish, savdo korxonasining ijobiy imiji va brendini yaratish, elektron savdo platformalaridan oqilona foydalanish asnosida xaridlarni rag'batlantirish – raqamli iqtisodiyotning shakllanishi va rivojlanishi zamirida onlayn savdo xizmatlarini rivojlantirishning asosiy omillariga aylandi.[4]

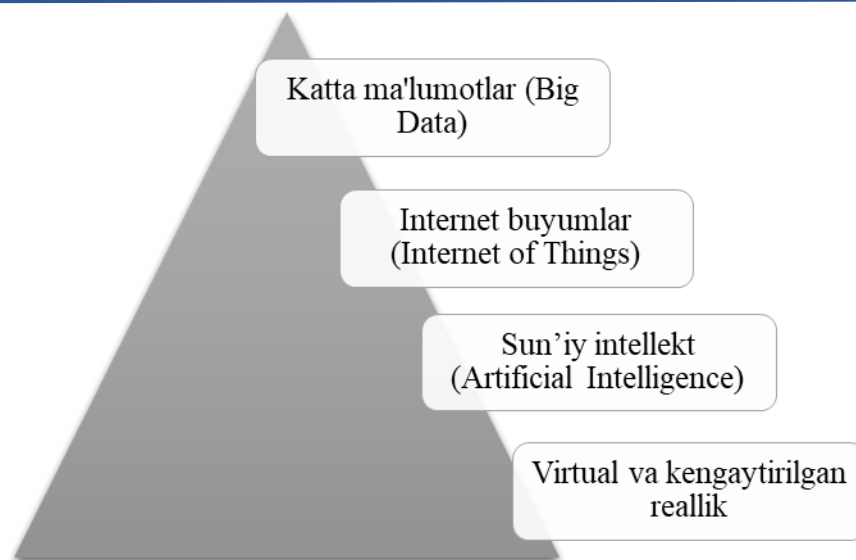
Ushbu jarayonlarni onlayn savdoni rivojlantirish borasida kechayotgan ijobiy siljish sifatida baholashga haqlimiz. Tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, tarmoqda sodir bo'layotgan ijobiy jarayonlar, tendensiyalar va ularning mohiyatini to'g'ri anglash savdo korxonalari uchun biznes barqororlikni ta'minlash va yaqin istiqbolida yuqori daromad olish imkonini beradi

Raqamlashtirish – bu butun kompaniya ekotizimini, shu bilan birga xodimlarini, iste'molchilarni, ta'minotchilar va hamkorlarni biznes yuritishning zamonaviy texnologiyalari asosida o'zgartirishning uzluksiz jarayoni bo'lib, u qo'shimcha foyda olish maqsadida mavjud biznes-model va jarayonlarni optimallashtirish yoki o'z biznes modelini yanada mukammalroq biznes-modelga almashtirishga qaratilgan.[3]

Kuchli raqobat sharoitida savdo korxonasi bankrotlikka uchramaslik

uchun va shundan kelib chiqqan holda faoliyat yuritishda iste'molchi nimani, qayerdan va qanday sotib olishini o'z vaqtida bilishi juda muhim, chunki hozirgi iste'molchilarning ehtiyojlari o'ta o'zgaruvchan, xizmat sifatiga talablari esa juda yuqori. Ushbu jiddiy muammoni hal etishda savdo korxonalariga raqamli texnologiyalarni keng ko'lamda joriy etish va ulardan samarali foydalanish muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, savdo sohasida raqamli transformatsiyaning barcha jihatlarini chuqur tahlil qilish, raqamlashtirish sohasida mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etishning samarali, amaliyot uchun ahamiyatli yechimlarini izlab topish juda muhim.

So'ngi yillarda savdo xizmatlari sohasida raqamlashtirish darajasi bir necha barobarga oshdi. Raqamlashtirish darajasi sohaga raqamli texnologiyalar qanchalik joriy etilganligi bilan belgilanadi. Dunyo bo'yicha mazkur sohada eng ko'p qo'llaniladigan raqamli texnologiyalarga “Katta ma'lumotlar” (Big Data), “Onlayn buyumlar” (Onlayn of Things, IoT), “Sun'iy intellekt” (Artificial Intelligence, AI), “Virtual va kengaytirilgan reallik” kabi texnologiyalarni ko'rsatish mumkin. Ta'kidlash joizki, ushbu texnologiyalarning soni juda ko'p, ular, ko'pincha, bir-biriga bog'liq, birgalikda ishlash xususiyatiga ega hamda bir-birini to'ldiradi. Asosiysi, ular nafaqat savdo do'konlarining iqtisodiy samaradorligini oshirish, muamola xarajatlarini tejash, balki aholining iste'mol sarflarini tejash orqali savdo xizmatlari ijtimoiy samaradorligini oshirish imkoniyatini yaratadi. Ularning ayrimlariga qisqacha to'xtalib o'tamiz (1.1-rasm).

1.1-rasm. Savdo xizmatlari sohasidagi raqamli texnologiyalar

Hozirgi kunda Big Data tovarlarni qanday joylashtirish texnologiyasi savdo xizmatlari sohasiga kerakligini aniqlash imkonini beradi. tobora chuquroq kirib bormoqda. Chunki Onlayn-do'konda katta ma'lumotlardan savdo korxonalari an'anaviy usulda qayta foydalanish yanada osonroq, lekin ishlab bo'lmaydigan katta miqdordagi imkoniyatlari yanada kengroq ma'lumotlarga ega va ushbu hisoblanadi. Savdo xizmatlari sohasida ma'lumotlarni tahlil qilish, ulardan o'z katta ma'lumotlar texnologiyasining faoliyatida foydalanish juda muhim. qo'llanishi muomala xarajatlarini, Bunday sharoitda Big Data texnologiyasi ayniqsa operatsion xarajatlarni keskin tizimlashgan va tizimlashmagan kamaytirish hisobidan iqtisodiy ma'lumotlarni qayta ishlab, ulardan samaradorlikni oshirishga real imkoniyat biznes uchun zarur bo'lgan axborotlarni yaratib beradi.[8]

Onlayn savdo buyumlar (IoT) olish imkonini beradi.[6]

Dunyo katta tezlikda raqamli tizimi savdo xizmatlari sohasida raqamli formatga o'tmoqda. Shunday ekan, katta texnologiyalarning rivojlanishiga katta ma'lumotlar texnologiyasining hissa qo'shdi. Bu tizim turli qurilmalar qo'llanishini inson faoliyatining barcha va ma'lumotlarni saqlovchi serverlar javhalarida ko'rish mumkin, chunki o'rtasidagi aloqani o'rnatadi va deyarli barcha foydalanuvchilar birgalikda ishlashini ta'minlaydi. o'zlaridan keyin qandaydir raqamli iz Natijada, buyum (qurilma) global yoki qoldirishadi. Shu yo'l bilan milliardlab lokal tarmoqqa ulana oladigan "Smart-odamlar har kuni ijtimoiy tarmoqlar, qurilma"ga aylanadi.

smartfon, noutbuk, shaxsiy kompyuter va Onlayn savdo buyumlar boshqa qurilmalar yordamida katta texnologiyasi joriy etilishi bilan savdo ma'lumotlar hajmining ko'payishiga o'z xizmatlari sohasida tezkor o'zgarishlar hissalarini qo'shib borishadi. sodir bo'ldi. U sotish hajmini ko'paytirish, mijozlar sodiqligini oshirish, individual yondashuvni oshirish, individual yondashuvni ta'minlash va zahiralarini boshqarishni qanday harakatlanishini tushunish va shu yaxshilashga qaratilgan. Savdo orqali, savdo hajmini oshirish uchun do'konlarida tovar zahiralarini

optimallashtirish, ya'ni ortiqcha zahiralarni qisqartirish katta miqdordagi moliyaviy resurslarni tejash (aylanma mablag'lar aylanish tezligini oshirish hisobidan, ortiqcha zahiralarni saqlash bilan bog'liq maydonlarni qisqartirish hisobidan) imkonini beradi.

IoT datchiklari bilan jihozlangan, tovarlarni mustaqil yetkazib berishga qodir robotlar savdo sohasini sezilarli darajada o'zgartirishi mumkin.[5]

Avtomatlashtirilgan kassalar IoT texnologiyasi yordamida kassa oldidagi navbatlarni keskin qisqartiradi va shu orqali qo'shimcha xaridorlarni jalb qilish imkonini beradi. McKinsey kompaniyasi mutaxassislarining baholashicha, avtomatlashtirilgan kassalar kassir xodimlarga bo'lgan ehtiyojni 75 foizga kamaytiradi.

Sun'iy intellekt – bu maqsadli faoliyatni amalga oshirish uchun bilish jarayonlaridan foydalanishni o'z ichiga olgan texnologiyalar to'plamidir. Insonning bilish jarayoni va sun'iy intellekt mexanizimi bir-biriga ko'p jihatdan o'xshash, chunki sun'iy intellekt, o'z tabiatiga ko'ra, insonning o'rganish va o'zida hayot uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantirish modeli asosida ishlab chiqilgan. Shunday ekan, sun'iy intellekt – bu inson aqlini mashinalarda qayta yaratish jarayoni deb xulosa qilishimiz mumkin.

Sun'iy intellekt texnologiyasining Big Data va IoT texnologiyalari bilan birgalikda qo'llanishi maqsadga muvofiq. Chunki sun'iy intellekt o'zi uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni aynan shu texnologiyalar yordamida oladi va ushbu ma'mulotlarga asoslanib, biznes uchun zaruriy yechimlarni taklif etadi yoki mustaqil qarorlar qabul qiladi.[4]

Zamonaviy sun'iy intellekt savdo xizmatlari sohasida ko'p maqsadlarda

qo'llanilib, u orqali inson hulqi algoritmlarini tahlil qilish, uning xohish va istaklarini aniqlash, har bir mijoz uchun alohida individuallashtirish shakllantirish va hatto u bilan bevosita mashinali muloqot qilish mumkin. Shu bilan birga sun'iy intellekt foydalanishning ustun jihatlari shundaki, u insonga nisbatan ancha tez o'rganadi va bunda resurslar sezilarli darajada tejaladi.

Sun'iy intellekt texnologiyasidan foydalanshi onlayn-do'kon uchun ham, offlayn-do'kon uchun ham samarali hisoblanadi. Masalan, sun'iy intellektning onlayn-do'kon faoliyatiga joriy etilishi savdo korxonalari uchun mijozlar xatti-harakati va xaridlar tarixini tahlil qilish asosida o'z tovar va xizmatlarini targ'ib qilish (siljitish) imkonini beradi. Offlayn-do'konlar ham mijozlarga nima yoqishi yoki yoqmasligini aniqlash hamda kelajakda nima sotilishini bashorat qilish uchun sun'iy intellekt salohiyatidan foydalanishlari mumkin. Shu tarzda, umumiy tajriba mijozlar uchun interaktiv bo'lib boradi.[4]

Sotuvchi va xaridor o'rtasidagi interaktiv munosabatlarni ta'minlovchi navbatdagi raqamli texnologiyalarga VR) va kengaytirilgan reallik (AR) texnologiyalarini kiritish mumkin. Virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari savdo xizmatlari sohasida tovar va savdo xizmatlarining real ko'rinishini virtual olam orqali tasvirlash maqsadida qo'llaniladi.

Virtual reallik potensial xaridor uchun maxsus bosh kiyimi, ko'zoynak va boshqa jihozlar yordamida yangi reallikni virtual dunyoda aks ettirishni nazarda tutadi.

Kengaytirilgan reallik texnologiyasi real olamdagi ob'ektni

unga kompyuterli proyeksiyasini joylashtirish orqali tasvirlaydi. Ushbu texnologiya savdo korxonalari uchun ko'plab qiziqarli imkoniyatlar ochib berdi. Masalan, xaridorlarga narx yorlig'iga nisbatan ko'proq axborot beradi, tovar boshqa rangda yoki o'lchamda qanday ko'rinishini ko'rsatadi, kiyim egnida qanday turganligini ko'rsatadi va ko'plab boshqa imkoniyatlar yaratadi. Ehtimol, tez orada AR yorliq kabi muhim savdo atributiga aylanadi. IKEA, Alibaba va Amazon kabi yirik savdo kompaniyalar allaqachon ushbu texnologiyadan o'z bizneslarida muvaffaqiyatli foydalanishmoqda.

Savdo xizmatlari sohasida raqamlashtirish qanday yo'nalishlarda amalga oshirilishini belgilab olish o'ta muhim hisoblanadi. Shu sababli sohada raqamlashtirishning asosiy yo'nalishlarini o'rganishga alohida e'tibor qaratdik. Nazariy tadqiqotlar natijasida, savdo xizmatlari sohasida raqamlashtirishning to'rtta asosiy yo'nalishini ajratib ko'rsatish maqsadga muvofiq, degan xulosaga keldik:[6]

1. Iste'molchilar bilan ishlash. Ushbu yo'nalish tovar markasiga qiziqishdan tortib to sotib olishgacha bo'lgan barcha jarayonlarni va, hattoki, ayrim tovarlar uchun iste'mol jarayonini o'z ichiga oladi. Bunda iste'molchining tovarga bo'lgan dastlabki qiziqishini uyg'ota olish juda muhim hisoblanadi. Buning uchun iste'molchilar xohish-istaklarini aniqlash imkonini beruvchi maxsus texnologiyalar va dasturiy ta'minotlardan foydalanish lozim. Olingan ma'lumotlar asosida korxoning marketing strategiyasi ishlab chiqiladi. Ushbu bosqichda raqamli texnologiyalar loyiha realizatsiyasi siklini qisqartirishga,

mijozlar xohish-istaklarini tez va sifatli tahlil qilishga va, nihoyat, bozordagi talab va taklif muvofiqligini ta'minlashga yordam beradi.

2. Operatsion samaradorlikni ta'minlash, jumladan mehnat unumdorligi, mahsulotlar, narx yorliqlari, rastalar va boshqa shu kabilar bilan ishlash. Ushbu yo'nalishda mijozlar xohish-istaklarini tahlil qilish o'ta muhim hisoblanadi. Olingan ma'lumotlar asosida u yoki bu tovar taklifi shakllantirilishi kerak. Sotiladigan tovar oldindan tayyorlangan, qayta ishlangan va do'kon peshtaxtasiga chiqarilgan bo'lishi kerak. Bu yerda raqamli texnologiyalar va ma'lumotlar bazasi muayyan tovar haqidagi ma'lumotlarni saqlashga, tahlil qilishga, shuningdek, sotuvchi va kassa xodimlari ishini osonlashtirishga yordam beradi.

3. Logistika va mahsulot yetkazib berishni nazorat qilish. Sotish jarayonidagi uzluksizlikni ta'minlashning muhim shartlaridan biri – savdo nuqtalari hamda omborlar doimiy ravishda kerakli tovarlar bilan ta'minlanishi va bunda logistik xarajatlar minimal bo'lishi hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar va maxsus CRM (Customer Relationship Management - mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish) tizimlari ombordagi tovar qoldig'ini kuzatib borish, o'z vaqtida tovar zahirasi zarurligini eslatish, istemolchilar ehtiyojlarini prognozlash asosida xaridlarning optimal portfelini shakllantirish, shuningdek, eng kam xarajat bilan logistika yo'nalishlarini aniqlashga yordam berishi lozim bo'ladi.[3]

4. Axborot texnologiyalarining xavfsizlik tizimi va infratuzilmasi faoliyatlarini nazorat qilish. Ma'lumotlarning katta bazasiga ega

bo'lgan xo'jalik sub'ektlari ularni – onlayn formatda savdoni amalga ishonchli saqlashlari va tizimni ortiqcha oshirishda mijozlar bilan muloqat qilish yuklamaslik hamda eskirgan uchun maxsus dasturlar (chat-botlar)dan ma'lumotdan foydalanmaslik uchun o'z foydalanishning kegayishi. Bunday vaqtida optimallashtirish choralari dasturlar mijoz bilan chatdagi muloqotni ko'rishlari zarur. Bundan tashqari, imitatsiya qiladi hamda oddiy yoki mijozlar to'g'risida ko'plab shaxsiy mashinali o'rganish texnologiyasi ma'lumotlarga ega bo'lgan tashkilot yordamida amalga oshiriladi; doimo haqkerlar nishonida bo'ladi, – onlayn savdo faoliyatining chunki bunday ma'lumotlar raqobatli hamma sohalariga raqamli bozorda katta qiymatga ega. Shu sababli texnologiyalarning jadal kirib borishi. Bunda nafaqat biznes-jarayonlar, balki axborot tizimlarning sifatli ishlashi va tovarlar va hatto, xaridorlar ham ularning xavfsizligi bo'yicha g'amxo'rlik raqamlashadi; – bu raqamli iqtisodiyot sharoitida o'ta muhim elementga aylanishi lozim.

Mutaxassislarning fikricha, savdo – onlayn savdo kompaniyasi xizmatlari sohasi innovatsion raqamli atrofida mijozga qaratilgan biznes- texnologiyalarni joriy etish bo'yicha modellarini o'zida ifodalovchi, tovarlar, iqtisodiyotning yetakchi tarmoqlardan xizmatlar va axborotlarni yagona raqamli biri hisoblanad. Shu bilan birga, ushbu muhitga birlashtiruvchi hamda savdoni soha raqamli rivojlanishda to'xtovsiz tashkil etishning an'anaviy shakliga nisbatan ancha egiluvchan bo'lgan davom etmoqda va kelajakda juda katta raqamli ekotizimning yaratilishi; istiqbollarga ega. Olib borilgan nazariy – raqamli platforma shaklida tadqiqotlar savdo xizmatlari sohasida ishlaydigan, ijtimoiy tarmoqlar va mobil raqamli texnologiyalarni joriy etishning ilovalardan foydalangan holda faoliyat quyidagi asosiy istiqbollarini aniqlash yurituvchi turli formatdagi savdo imkonini berdi:[10] do'konlarining ko'payishi;

– foydalanuvchilarning “raqamli – sotishning omnikanallik (omni- iz”larini qayta ishlash va saqlashga channel) tizining yanada kengroq joriy mo'ljallangan CDP (sustomer data etilishi. Bunda sotishning barcha mumkin platform – istemolchi ma'lumotlari bo'lgan kanallari integratsiya qilinadi va platformasi)ning paydo bo'lishi va keng barcha savdo kanallarini tarqalishi. Bunday platformalar orqali rivojlantirishning yagona strategiyasi xaridorning veb-saytlarga tashrifi tarixi, ishlab chiqiladi; uning onlayn-kontent bilan o'zaro – an'anaviy savdo do'konlari aloqasi, turli onlayn ilovalaridagi formatini o'zgartirish va kelajakning seanslari va shu kabilar qayd etib avtomatlashgan savdo do'konlari boriladi; konsepsiyasiga o'tish;

– iste'mol talabini prognoz qilish, – biometrik to'lov va avtomatik assortimentni shakllantirish, narx kassali do'konlarning rivojlanishi;

shakllanishini avtomatlashtirish uchun – xaridorga kerakli tasvirlarni Big Data, sun'iy intellekt va mashinali topishda yordam beradigan vizual o'rganish (machine learning) qidiruv texnologiyalaridan foydalanish.

texnologiyalarini qo'llashning Onlayn savdo xizmtalarini kuchayishi; raqamlashtirishning istiqbolli

yo'nalishlaridan biri – Voicecommerce ko'rsatkichlarni yaxshilashga imkon texnologiyasini, ya'ni ovozni aniqlashga beradi.

asoslangan tijorat texnologiyasini joriy Raqamli texnologiyalar butunlay etish hisoblanadi. Ovozli robotlardan yangi bo'lgan samarali biznes modelni tovarlar haqida maslahat olish, onlayn yaratishga imkon yaratadi. Uning formatda buyurtmalarni rasmiylashtirish, doirasida xizmatlar sohasi bozorining marketing so'rovlarini amalga oshirish barcha ishtirokchilari o'rtasida uzviy uchun foydalanish mumkin va ular yaqin aloqa o'rnatiladi. Bu aloqa davlatlararo kelajakda call-markazlarini deyarli to'liq yoki boshqa hududiy to'ciqlar bilan almashtiradi.[5] chegaralanmagan. Bu xizmat ko'rsatish

Xulosa va takliflar. Bizningcha vaqtining kamayishiga va mijozlar savdo xizmatlari ko'rsatuvchi xo'jalik oqimining ko'payishiga yordam beradi sub'ektlarining raqamli texnologiyalarni va bu, o'z navbatida, biznes o'z amaliyotiga joriy etishi va ularni samaradorligini oshiradi. Demak, raqamli doimiy ravishda takomillashtirib borishi texnologiyalar nafaqat zamonaviy joriy xarajatlarning tejallishi hamda iqtisodiyotning, balki odamlar iste'mol xaridorlar sonining ko'payishi hisobiga xarajatlarni tejashning muhim omili daromadlarni oshirish va moliyaviy ekanligi to'g'risida xulosa qilishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1.O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2023-yil 11-sentabrdagi “O'zbekiston—2030” Strategiyasi to'g'risidagi PF-158-sonli Farmoni. Toshkent sh. www.lex.uz

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli “2022 – 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi Farmoni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 10.02.2023 y., 06/23/21/0085-son.

3.Gulyamov S.S., Ergashev R.X., Hamrayeva S.N. Raqamli iqtisodiyot. O'quv qo'llanma. – T.: “Iqtisod-Moliya” nashriyoti, 2020. – 367 b.

4.Aripov A.N., Iminov T.K. “O'zbekiston axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasi menejmenti masalalari” Monografiya -T.: 2012.

5.Baymuradov Sh.M. Elektron savdolarni rivojlantirish orqali mamlakat iqtisodiyoti raqobatbardoshligini oshirish istiqbollari. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – T.: 2022. – 119 b.

6.Ayupov R.X., Bakiyeva I.A., Fayziyev Sh.Sh., Boltaboyeva G.R. O'zbekistonda elektron biznes: muammolar va yechimlar. – T.: TMI, 2016.

7.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Elektron tijoratda bitimlarni amalga oshirish tartibini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi VMQ-185-sonli qarori – T.: 13.06.2018 y.

8.Muallif tadqiqotlari asosida ishlab chiqilgan

9.<https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/raqamli-iqtisodiyot>

10. <https://ziyonet.uz/> - Ziyonet ta'lim portali

CONTENTS

1	OLIY TA'LIM MUASSASALARINING RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	
	N.U.Arabov, S.X.Abdullayeva	4-12
2	SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH UCHUN ZARUR KO'NIKMALAR	
	B.S.Boltayev	13-19
3	INVESTITSİYALARINING AHOLI TURMUSH DARAJASIGA TA'SIRI	
	B.B.Beknazarov	20-25
4	QISHLOQ JOYLARDA XIZMAT KO'RSATISHNING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	
	Z.K.Raximov	26-33
5	ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИДА ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ ОМИЛИ СИФАТИДА	
	S.A.Isxakova	34-41
6	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	
	S.B.Boboqulov, M.D.Usmonov	42-49
7	BOSHQARUV QARORLARINI ISHLAB CHIQISH VA QABUL QILISH JARAYONINING ASOSIY BOSQICHLARI	
	F.U.Tursunov	50-53
8	УЛУЧШЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ И ПРЕДПРИНЕМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ	
	A.T.Ahmedova	54-61
9	ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИДА ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ АСОСИДА ИНВЕСТИЦИОН РЕСУРСЛАР САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ВАЗИФАЛАРИ	
	Z.M.Muxammedova	62-71
10	ZAMONAVIY MENEJMENT USLUBLARI ORQALI KORXONALAR BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	
	D.M.Malikova	72-80
11	ИНТЕРНЕТ САВДО ХИЗМАТЛАРИНИ БОШҚАРИШНИНГ УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ	
	Ш.У.Ташматов	81-88
12	UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI INNOVATSION SHAKLLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	
	S.B.Boboqulov	89-101
13	O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOT	
	Sh.Sh.Amriyeva	102-106
14	DIGITAL TRANSFORMATION OF RURAL AREAS OF UZBEKISTAN: STRATEGIES AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT	
	Sh.Kh.Khalimov	107-113
15	INFORMATION TECHNOLOGY IN THE TOURISM AND HOSPITALITY INDUSTRY: A DECADE OF REVIEW	

	M.Sh.Obloqulova	114-122
16	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	
	R.A.Abduazizov, S.B.Boboqulov	123-132
17	ЗАНЯТОСТЬ НАСЕЛЕНИЯ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ СФЕРЫ УСЛУГ	
	Ш.И.Артикова, С.О.Яхёева	133-137
18	AHOLINI ISH BILAN BANDLIK DARAJASINI OSHIRISHNING DEMOGRAFIK JIHATLARI	
	G.A.Abduvohidova	138-143
19	ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ	
	Ш.Ш.Амриева	144-149
20	РАЗВИТИЕ МАЛОГО БИЗНЕСА В СФЕРЕ УСЛУГ В УЗБЕКИСТАНЕ: АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВ	
	С.Р.Джүльматова	150-158
21	IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA AGROSANOAT MAJMUINI RIVOJLANTIRISH ASOSIY YO'NALISHLARI	
	Sh.Sh.Amriyeva	159-163
22	ФОРМИРОВАНИЕ БИЗНЕС-ПАРАДИГМЫ АГРОТУРИЗМА КАК УСЛОВИЕ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	
	Б.Х.Тураев, С.Джуракулова	164-171
23	SAVDO XIZMATLARI SOHASIDA RAQAMLASHTIRISH VA UNING ASOSIY YO'NALISHLARI HAMDA ISTIQBOLLARI	
	S.A.Maxmudov	172-182
24	ИҚТИСОДИЁТНИНГ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШИ ШАРОИТИДА ТУРИЗМ ИНФРАТУЗИЛМАСИ РИВОЖЛАНИШИНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ	
	N.U.Arabov, D.M.Abduraimov	183-196
25	XIZMAT KЎРСАТИШ СОҲАСИДА ДАВЛАТ-ХУСУСИЙ ШЕРИКЛИГИ САМАРАДОРЛИГИНИ БАҲОЛАШ	
	Г.Х.Утемуратова	197-211
26	SUG'URTA XIZMATLAR BOZORINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	
	Z.T.Bakayev, R.H.Kushatov, D.Shog'dorov	212-223
27	MAKROIQTISODIY JARAYONLARDA INNOVATSIYALARNING O'RNI: NAZARIY YONDASHUV	
	A.M.Amirov	224-231